

Máthé János – *Cronologia comunei Herculian*

Volumul de față are ca punct de pornire manuscrisul elaborat de Máthé János cu titlul de mai sus. Această lucrare este completată cu studii despre autor și activitatea lui, despre alte scrieri inedite ale acestuia, precum și o analiză a dosarului de Securitate al lui Máthé János.

În introducere facem o prezentare biografică a lui Máthé János: familia, studiile efectuate, cariera și viața. Reflectăm asupra activității sale publice, asupra mentalității lui, precum și asupra modului în care a fost perceput de mass-media timpului.

Cronologia rămâne până astăzi un document unic care prezintă istoria în date, din perioada 1944-1964, a unei așezări din Ținutul Secuiesc – Herculian (jud. Covasna). Putem urmări viața cotidiană a acestei localități rurale: trecerea frontului din timpul războiului, efectele inflației și ale stabilizării monetare, constituirea și consolidarea puterii politice comuniste, instituționalizarea discriminării împotriva chiaburilor, sărăcirea gospodarilor înstăriți din zonă prin introducerea cotelor și a impozitelor exagerate. De asemenea, putem cunoaște tentativele de colectivizare forțată, încercările concentrate de distrugere a unei comunități locale.

Cronologia nu constă doar într-o sumară prezentare a evenimentelor; Máthé János completează întâmplările cu propriile comentarii, note și explicații. Acestea ne permit să facem cunoștință cu sufletul acestei lumi, să-i cunoaștem sentimentele, gândurile. Lecturând însemnările autorului, putem retrăi perioada de instaurare a comunismului și transformările produse de acesta în societatea de pe aceste meleaguri.

Cronologia este urmată de un scurt rezumat care ne face cunoștință cu metodele de acțiune și modalitățile de ținere a evidențelor utilizate de Securitatea. Rezumatul este de fapt introducerea la studiul de analiză a dosarului de securitate a lui Máthé János. Acesta a ajuns în atenția organelor de securitate încă din anii '50 din cauza activității sale politice, publice și cea de pe țăramul istoric. Cu mici sau mai mari întreruperi, Securitatea l-a urmărit până la moarte, în 1986, i-a deschis și citit corespondența, informatorii au raportat despre activitatea sa și s-a încercat influențarea cercetărilor și a conținutului lucrărilor publicate de el. În încheierea acestei analize sunt prezentate câteva concluzii generale privind modul de funcționare a Securității.

Anexa volumului de față include câteva părți din manuscrisele aparținând lui Máthé János ce au rol dublu: pe de o parte completează *Cronologia*, pe de altă parte, prin conținutul lor ne aduce în atenție experiențe de viață și mediile sociale care au putut determina formarea mentalității și personalității autorului. Alături de acestea publicăm și două discursuri ale aceluiași Máthé János ce ilustrează gândirea și opera sa.

Pentru o utilizare facilă a volumului, acesta beneficiază de indici de nume, de localități, de instituții, precum și unul tematic.